

Muzeum Aš

ŠLECHTICKÉ RODY

na Ašsku

/Reprodukce akvarelu G. T. Albertiho
Ašský starý ev. kostel sv. Trojice, r. 1622 – 1747,
který nechal postavit rod Zedtwitzů – na místě
dnešního Parku historie/

/Staré ašské kroje/

- 04** Neubergové
  - 08** Páni z Zedtwitz
  - 12** Nothaft, Reitzenstein,
Pergler z Perglas(u) a Beust(ové)
-

Šlechtické rody na Ašsku DOTEK HISTORIE

/Historický erd města Aš/

První písemná zmínka o pánech z Neurgu je datována do roku 1288.

Tento šlechtický rod si vybudoval své rodové sídlo Neurg/Podhradí na skalním ostrohu v údolí Ašského potoka cca 5 km od Aše během 12. nebo 13. století. V té době už se jednalo o rozvětvený rod, který vlastnil statky na Ašsku, Chebsku, ve Vogtlandu/Fojtsku (Sasko) a v okolí Hofu (Bavorsko). Ašsko spadalo pod mocenský vliv fojtů z Plavna (Vogtland). Albrecht z Neurgu, tehdejší pán na tvrzi Neurg, se obával závislosti na fojtech z Plavna a mocenského vlivu města Cheb a považoval za vhodné se postavit pod ochranu českého krále a dát mu svou tvrz Neurg v léno. Tak se stalo 16. května 1331. Jan Lucemburský, jeho potomky a nástupce navíc osvobodil od všeobecné zemské daně.

13. - 14. století

V druhé polovině 14. století se páni z Neurgu zapojili do sporu místní šlechty s městem Cheb.

/Erb rodu Neurgů/

Vleklý a finančně náročný spor vyhrálo město Cheb a od Konráda z Neurgu získalo roku 1372 několik vesnic (Wildenau, Lauterbach, Reichenbach, Schönlinde a část Mühlbachu). Neurgové postupně prodali všechny svůj majetek na Chebsku a následně i na Ašsku – samotnou tvrz Neurg v Podhradí přebírá po roce 1395 Konrád z Zedtwitz, roku 1413 kupuje Heinrich z Zedtwitz od Konráda z Neurgu na Elsteru Mokřiny, Kopaniny, Hranice, Trojmezí, Pastviny a Studánku – a vytratili se tak z této oblasti. Sice jim patřilo mnoho statků v sousedním Vogtlandu, ale postupně ztrácí i tyto majetky.

Páni z Neurgu vymřeli po meči v 1. polovině 18. století.

14. - 18. století

/Zřícenina rodového sídla Neurg – Podhradí/

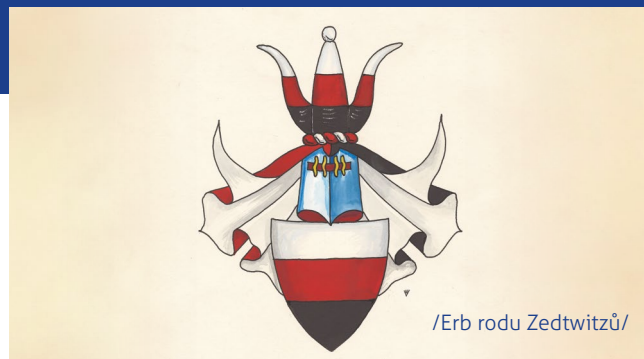

PÁNI Z ZEDTWITZ

Šlechtický rod Zedtwitzů pochází ze stejnojmenné vísky, tj. Zedtwitz, která se nachází u bavorského města Hof, asi 30 km od Aše. První zmínky o pánech z Zedtwitz pochází z 1. poloviny 13. století. Na Ašsku se s Zedtwitzi poprvé setkáváme koncem 14. století, kdy se Konrád z Zedtwitz ujal hradu Neubergh/Podhradí po svém zesnulém tchánovi Konrádu z Neuberghu († 1394 nebo 1395). Konrád z Z. rozšířil své majetky na Ašsku roku 1413, kdy od Konráda z Neuberghu na Elsteru odkoupil vesnice Aš, Mokřiny, Kopaniny, Hranice, Trojmezí, Pastviny a Studánku.

/Zámek Kopaniny/

/Erb rodu Zedtwitzů/

Roku 1426 koupil Heinrich z Z. hrad Libou a vytvořil tak samostatnou rodovou linii. Libá patřila Zedtwitzům na Libé až do roku 1915.

I Neuberghsko – Ašská linie se v průběhu doby rozvětvila na několik dalších linií: Horní zámek, Dolní zámek, Nový zámek – Sorg, Krásná, Kopaniny, Aš – Doupov (k dělení majetku došlo v průběhu staletí několikrát).

Ve 30. letech 16. století přešli Zedtwitzové a s nimi i celé jejich neuberghsko - ašské panství na evangelickou víru. Evangelium vyznávali Zedtwitzové i po skončení třicetileté války. Ke katolické víře se část rodiny navrátila v průběhu 18. století, což vedlo ke značným rodinným neshodám.

Zedtwitzové opustili Ašsko v letech 1945 – 1948.

Významní členové

RODU Z ZEDTWITZ

16. století

Hans z Zedtwitz

na Kopaninách

a Eustach z Zedtwitz

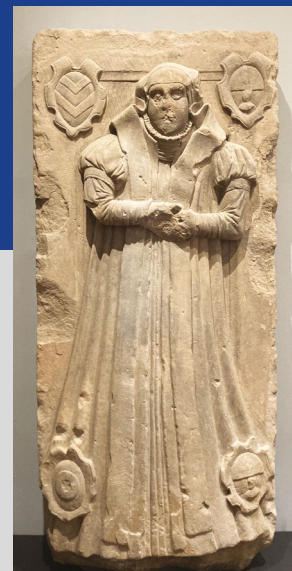
na Neubergu a Elteru

→ přijímají v 16. století
evangelickou víru.

/Eustach z Zedtwitz, † 2. 3. 1559/

/Anna z Zedtwitz,
roz. z Witzleben,
† 6. 5. 1572/

1906 – 1942

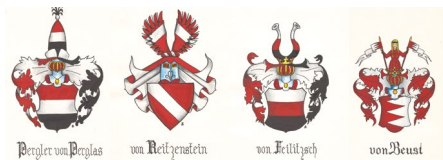
Hrabě Franz Xaver Zedtwitz
na Kopaninách

→ přírodovědec, autor několika
přírodovědných publikací.

1910 – 2001

Hrabě Joachim Zedtwitz

→ lékař. Za svou pomoc Židům v období mezi březnem
a zářím 1939 byl **vyznamenán titulem Spravedlivý mezi
národy**. Po únoru 1948 se z Československa vystěhoval
do Švýcarska.

Do dějin Ašska zasahovaly jako přechodní majitelé některých statků nebo jako poručníci i tyto šlechtické rody: Nothaft, Reitzenstein, Pergler z Perglas(u) a Beust(ové)

Chebský ministeriální rod Nothaftů sídlil na Skalné. Postupem času získal Sokolov a na konci 1. poloviny 14. století založil hrad Thierstein, kam koncem 14. století přesídlil. Na Ašsku vlastnili Nothaftové Horní Paseky.

Tuto ves okolo roku 1400 prodali **pánům z Reitzensteinu**. Horní a Dolní Paseky drželi Reitzensteinové až do přelomu 15. a 16. století, kdy obě vesnice prodali **pánům z Feilitzsch**. Ti je ale roku 1534 přeprodali **pánům z Zedtwitz**.

S Perglery z Perglas(u) se setkáváme poprvé v souvislosti se smrtí Josefa Adama z Zedtwitz (†1684), kdy byl poručníkem jeho dvou synů jmenován mj. i Johann Friedrich Pergler z Perglasu. Ten roku 1689 kupuje pro svého svěřence Antona Josefa Františka z Zedtwitz v Kopaninách zámek a i na Mikulášském vrchu v Aši (tzv. Niklasberg). Anton Josef František se nechal roku 1701 zplnoletnit a začátkem roku následujícího se oženil s Emílií Marií Josefou z Hertenbergu na Starém Rybníku u Skalné.

Páru se narodily dvě dcery, žádný syn. Ašsko bylo mužským lénem. Což znamená, že panství mohl zdědit jen syn majitele, a pokud majitel neměl vlastního syna, tak jiný mužský příbuzný. Anton Josef Franz Christoph měl ale dvě dcery. Majetek měl po jeho smrti přejít na příbuzné z krásenské větve Zedtwitzů. Aby A. J. F. Ch. svým dcerám zajistil aspoň nějakou obživu, nabídl ašský zámek České koruně jako tzv. „ženské léno“, s tím, že majitel tohoto území bude výhradně katolického vyznání.

Přechodní majitelé

NOTHAFT, REITZENSTEIN, PERGLER

Císař Karel VI. neměl námitky a lenní list potvrdil 4. ledna 1724. Zámeček na Mikulášském vrchu od té doby využíval císařské a královské ochrany a také jisté výsady. Tuto skutečnost sdělovala svému okolí tzv. „Salva Guardia“, kamenný reliéf s císařským znakem, umístěný na viditelném místě, nejlépe na bráně. Po smrti A. J. F. Ch. (1731) zdělili jeho tři čtvrtinové díly zedtwitzkého majetku příbuzní ze Sorgu, Krásné a Nového zámku v Podhradí. Ašský zámek a k němu náležející majetky (polnosti, louky, lesy a rybník) zdělily dcery Wilhelmine Katharina, provdaná za Liebmanna Kasimara von Beust, a Maria Anna Amanda, provdaná za Kaspara Leopolda Pergler von Perglas. Děti Wilhelminy Kathariny a Liebmanna Kasimira prodali Niklasberg roku 1786 Erdmannu Fer. Alex Joh. z Zedtwitz.

Literatura:

Kubů František, Štaufská ministerialita na Chebsku, Cheb 1997

Mašek Petr, Modrá krev, Minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích, Praha 1999

Alberti Karl, Zur Geschichte der Stadt Asch und des Ascher Bezirkes, Band I. – IV., Asch 1934 – 1940

ŠLEHTICKÉ RODY

na Ašsku

1. vydání, 2024

Knihovna, Muzeum a Informační centrum Aš,
příspěvková organizace

Hlavní 239/23

352 01 Aš 1

ISBN: 978-80-909034-2-5

**Knihovna, Muzeum a Informační centrum Aš,
příspěvková organizace**